

א.ד.

פרוטוקול מס. 18/ב'

מישיבת ועדת החינוך והתרבות

התקיימה ביום ד', ה' בשבט, תשי"ג - 21.1.53 בשעה 8.30

- בנוכחים :
- היו"ר ש. פרסיץ
 - מ. ארם
 - ח. בוגר
 - ש. כפרית
 - ע. מיימון
 - ד. נצר
 - י. סטילנסקי
 - ד. צברי
 - א. רזיאל-נאור
 - א. רימלט

- מזמנים:
- שר החינוך והתרבות - ג.צ. דינור
 - פרופ' א. ריגר - מנהל משרד החינוך
 - סר ארנון - משרד החינוך
 - י.ל. בנאור - משרד החינוך
 - י. גולדשמידט - משרד החינוך
 - גב' ברט - משרד החינוך

- סדר-היום:
- (1) בית-ספר לחינוך עיווריים;
 - (2) המשך הדיון על בעיות בתי-הספר החקלאיים, המקצועיים והתיכוניים.

היו"ר ש. פרסיץ:

אני פותחת את הישיבה.

1. גיון-ספר לחינוך עיווריים וילרשלים.

היו"ר ש. פרסיץ:

ברצוני להטב את תשומת-לבכם לעובדה, כי למרות כל טיפולנו בענין חינוך עיווריים, לא התקדמו הדברים בצורה משביעת-רצון, ויש הפרעות חמורות בהמלך העניינים. על-כל ביקשתי את משרד החינוך להזמין את הגב' ברט, על-מנת למטור לוועדה אינפורמציה על מצב העניינים במוסד.

גב' ברט:

מאז הדיון האחרון של הוועדה לא התקדמו העניינים ביותר. הפסיכופטים עדיין נמצאים במוסד, אם כי משרד הבריאות החכים עקרונית לסדרם באחד ממוסדותיו. העיכוב בסידורם נובע מחוסר יכולת להכניס מטפלת מיוחדת לטיפול בפסיכופטים אלה. כן נמצאים במוסד עוד 6 מבוגרים, שצריכים היו לעזוב את המוסד ולהתפרנס מיגיע-כפיהם, בתור חברים בקואופרטיב "התקווה" או בקואופרטיב החדש. היציאה מן המוסד של אלה נמנעה על-ידי פלישתו של עיוור אחד לחדר בטבלביה, חדר גדול שיכול היה לשמש שיכון זמני לכל 6 העיווריים.

כמו-כן לא נמצא פתרון ל-9 הצעירות הנמצאות במוסד. האיגור החמור להכניס מנגנון חדש בכל משרדי הממשלה מנע את משרד הטעד למנות את האם של ה"שטרד הום", שעמדו להקים בשביל בחורות אלה בנתניה, למרות שעל-ידו נעשו כל האצעים להקמת מוסד זה.

במוסד מורים עד היום 90% מורים עיווריים ורק 10% מורים פיקחים, כיוון שהסתדרות המורים מונעת - ללא כל זכות פורמלית או ליגלית - את סידורם של מורים פיקחים במוסד, מתוך דרישתם לסדר 2 מורים עיווריים, שסלימו את חוק לימודיהם בסמינר, אולם לא שימשו אף-פעם בתור מורים במוסד הזה.

כל העובדות הללו מונעות ממשרד החינוך לסדר את הלימודים במוסד בצורה אחראית ומתאימה, וכן לקבל את אותם 40 הילדים העיווריים, מתוך העולים, הנמצאים במעברות ובשיכונני עולים.

היו"ר ש. פרסיץ:

איני רוצה לפתוח בוויכוח, וברצוני להביא כמה הצעות.

(1) אנו עומדים לפני תקציב 1953/54; נותרו כ-2 1/2 חדשים עד התקציב הבא. עלינו לדרוש מן החברה האמריקאית ומהמוסד לחינוך עיווריים לכסות את הוצאות המטפלת לפסיכופטים במשך 2 1/2 חדשים, תוך התחייכות מוקדמת של משרד הבריאות להכניס לתקציב 1953/54 אדם כזה. זה יאפשר לנו להוציא את הפסיכופטים תיכף ומיד.

(2) בקשר למבוגרים שצריכים להיות חברי הקואופרטיבים, אני הבינותי שבטלביה יש חדר גדול המתאים ל-6 מבוגרים. לטעם זה צריך לעשות כמה פעולות על-מנת להוציא את הפולש ולהכניס את המבוגרים. עלינו לפנות למפקח על המוסד הזה - מטעם החוק - ולבקש להוציא את הדברים לפעל, אחרת מבוגרים אלה לא יצאו מבית-ספר לחינוך עיווריים. אני מבינה שעבודתם ופרנסתם מובטחים להם בקואופרטיב; יש להם כל האפשרות להתפרנס, ולהתפרנס בכבוד.

היו"ר ט. פרסיץ:

(3) נטארת הבעיה של קבוצת הצעירות. אני מבינה כי לטעם פתיחת המוסד בנתניה חסר לא רק תקציב, חסרה גם האפשרות להכניס אנשים שיטגוהו עליהן מטעם משרד הסעד. אני חפצה לקחת את היזמה ולברר עם משרד הסעד, אם אין אפשרות להעביר סכום ידוע מסעיף אחר בתקציב, כדי להעמידו לרשות המוסד לשלושת החדשים הבאים. אם זה לא יינתן, אני חושבת שארגוני הנשים עם בית-חינוך עיוורים יצטרכו למצוא דרך. לא יתכן להשאיר את המצב כמו שהוא, וארטה לעצמי לבקש את סבלנותכם בענין זה עד השבוע הבא.

(4) השאלה החמורה ביותר היא שאלת המורים. וארטה לעצמי לשאול: מי הם האנשים המונעים מאתנו לשפר מוסד זה ולהעמידו על רמה חינוכית טיפוסלית לגבי הוראה לילדים עיוורים? האם עלי להבין שזו הסתדרות המורים? אם כן, אני חפצה לשאול את נציגי משרד החינוך: האם יש באפשרותם להזים פעולה זו? ולא, אבקש את הטכטתם לפנות להסתדרות המורים ולבקש שהדבר יסתדר.

מרכז המורים תובע להכניס את המורים העיוורים לעבודה, ויש לנו היום בירור

מר ארנון:

בנדון.

היו"ר ט. פרסיץ: למוסד אין כל התחייבות לתת לצעירים אלה מטרות הוראה; הם לא שיטטו כמורים ולא נתקבלו כמורים, ואין אפשרות להתחייב לספור על מקום עבורם. ואילו היתה אפילו זכות - טובת הרבים קובעת בענין זה. עשינו סאמציס לסדר אנשים אלה בעבודה אחרת, אולם הם אינם חפצים לסמוע על כך. פה עומדת טובת המוסד וטובת הילדים הנמצאים בו, ועלינו לדאוג קודם-כל לזה. מאת אנשי משרד החינוך אני חפצה לבקש להיות תקיפים ולא לנותר, ואפילו אם יהיה צורך להביא את הדבר לידי בירור בהסתדרות המורים. פעם לתמיד צריכים עסקני הסתדרות המורים להבין, שמוסדות ילדים חשובים לא פחות מזכויות פרופסיונליות מצוטות של מישהו.

גב' ברט: לפני שהענין הגיע לסטטוס זה, סרבה הסתדרות המורים לטפל בדבר, והדבר הופנה אלינו על-ידי הסתדרות העובדים. היתה בוררות, וטעם אושר כי אין כאן יסוד פרופסיונלי אלא יסודות הומניים. כאשר הודיע ועד בית-ספר לחינוך עיוורים שהוא טוכן לדאוג לצעירים אלה ולסדר אותם בעבודה אחרת, לקחה ההסתדרות את דרישתה בחזרה. רק אחר-כך נכנסה הסתדרות המורים לענין.

ה ר ח ל ט: (1) לבקש מהחברה האמריקאית ומהמוסד לחינוך עיוורים לכסות את הוצאות ומטפלת לפסיכופטים עד התחלת שנת התקציב הבא;

(2) לפנות בטעם החוק למפקח על המוסד, ולבקשו להוציא את העיוור שפלט לחדר בטלביה ולטכן טם את 6 המבוגרים חברי הקואופרטיב;

(3) יו"ר הוועדה תברר עם משרד הסעד את האפשרות התקציביות לסידור הצעירות במוסד בנתניה;

(4) לבקש ממשרד החינוך להתערב בענין דריסת הסתדרות המורים לקבל לעבודה 2 עיוורים שגמרו את הסמינר.

2. המליצות בדבר תפקודי-המספר החינוכי, והליכי-ההכשרה לראשי-ועדים.

י. טמילנסקי:

אפתח את דברי לענין פיצול הוועדות הנוגעות לחינוך מקצועי וחקלאי. לכאורה, מתוך מבט עיוני בלבד, נראה הדבר שטוב כי כל רשות אלה תהיינה מרוכזות במשרד אחד, והדבר נראה הגיוני עד כדי כך, שקשה לדמות מדוע לא. אולם, טמילנסקי בודק את הדבר מבחינה מעשית, ואני מגיע למסקנה, שהדבר לא רק שאינו רע, אלא הוא טוב. אסביר את דברי. כל זמן שהבעיות הן כה כבירות, והמעשה שלנו מטורע על שטחי חיים נרחבים כל-כך - ברובה יזמה מרובה יותר, הנובעת מיותר מקורות, ודאגה מתוך בקורות-מוצא טובות. אם כי לבסוף חייבת להיות איזו רשות אחידה, הדואגת לביצוע הרמוני ומתואם. לפני משרד החינוך, בתוך הבעיות שהוא עוסק היום, יש חומר כל-כך רב שאיני יודע אם הוא מספיק ללעוס את הפנה הגדולה. להוסיף לו עוד דברים, שאינם נוגעים באופן ישיר וטובהק לעניינים שהוא עוסק בהם כיום, פירוט הדבר כי דברים אלה יהיו בשולי המשרד, באור צדדי, ונעשים דרך אגב. אותו ריכוז, שברכתו נראית גדולה, שברו יוצא בהפסד כל אותם המקצועות. בטעה משרד אחד, יש לו רק ענין זה, והוא מקדיש לו את מאמציו, כליו ומנשיו לענין המסוים הזה. ברור שכל מה שאני אומר הוא בתנאי, שתהיה לבטוף, אחרי היזמה, תיאום בכיצוע על-ידי ועדה מטותפת, ביגמטרדית.

בתי-ספר תיכוניים, בית-המספר התיכון מהורה

בעיה חמורה בפני עצמה. הבעיה שתחילה ככך טרק 1,300 תלמיד מליטון השנה את חוק לימודיהם בבתי-הספר התיכוניים, מספר שאינו עומד בטום פרופורציה לדרישות הזמן. על כן נראה שיש בית-המספר התיכון אינו ממלא את שליחותו מבחינת ההיקף, והוא גם - וזו אולי אחת הסיבות למספר הקטן של הלומדים - דורש שכר לימוד כה יקר - עלינו לבחון מה קורה לאותם התלמידים המועטים שזכו ללמוד, מה הם רוכשים בבית-הספר?

המטובה לכך נראית מעציבה לפידי. ואני רוצה

לדבר על כמה בתי-ספר תיכוניים שאני מכירם מקרוב, ואיני חושב אותם לאחרונים בעורה, לספגרים באופן מיוחד. ברור לי, מתוך הסתכלות ישירה, מתוך סגע יסיר, שהלימוד בבתי-ספר אלה הוא בעיקרו לימוד מכני, פורמלי, של שינון, שאלוקיו הוא הציון, בו התלמידים הם רק "קלינטים" של המורים; וזה יוצר תגובה ויחס אל התלמידים לפוטד. יש בתי-ספר לא מעטים, שמעודת-הכגרות היא המביע של כל הלימודים, הדחף העיקרי.

בית-הספר התיכון עדיין לא גיבש את צורתו

בתכנית לימודיו ובשיטות לימודים, ויש מקום רב לעשות - משום שאם אנשים כה מעטים מסלמים סכומים כה גבוהים ללימודים, עליהם לקנות טסהו תסורת מאמץ זה. הכי לחינט החליטה האוניברסיטה להוסיף שנת לימודים אחת, האם הדבר נעשה לא מפני שנתברר כי אלה התאים מבית-ספר תיכון ידיעותיהם דלות ולא מספיקות?

אני מדבר לא רק על ידיעות, אלא על דרך

ושיטות לימודים. כמה בתי-ספר הנהיגו בתוך כתליהם מקצועות לימודים מחוץ למסגרת תכנית הבחינות - חוגים למקצועות שלא נבחנו בהם? בכמה בתי-ספר יש חוגים לתיאטרון או אמנות? - ואם כן - באיזה יחס זה עומד לאותו מקצוע בו נבחנו? אני נפגש עם הרבה נוער ואני יודע - בית-הספר גומר לתלמיד את התנ"ך, את ביאליק - יותר הוא לא יפתח ספרים אלה.

אד.

י. טטילנאקי:

טועה כי י רעיונות לפתור את הבעיה על-ידי שיעור פלקציה של סורים, ויועקו רק סורים בעלי דרגה אקדמאית. יכול אדם לגמור כל מיני בתי-ספר גבוהים, ועדיין לא נמצא ראוי להיות מורה; לעומת זאת יש סורים מצויינים, שיתכן והשכלתם האקדמאית פגומה במקצת. לא הייתי מציע לראות בזה את הפתרון. חשוב הדבר כי המורה יהיה בעל קוואליפיקציות אקדמאיות, אבל לא זה הגורם העיקרי. הדרישות מבית-הספר צריכות להיות חסרות, שהתלמידים יקבלו בהם דברים שיש להם ערך אנושי-תרבותי של ממש, ודרך הלימודים בהם תהיה ראויה לשמה.

בית-הספר המיועד צריך ראשית כל להצטיין בשני דברים קיימים שהם אמת-מידה: ספריה ומעבדות. בלי אלה לא מקצועות הומניסטיים ולא ריאליסטיים יכולים להיות נלמדים. יתכן שבגלל המצב לא כל בתי-הספר יכולים לרכוש דברים אלה, ולכן אולי יש מקום לקוואליפיקציה: בית-ספר שיש בו המינימום הנדרש של ספריה ומעבדות - הוא בית-ספר מסוג ידוע; בית-ספר בלי זה - אולי אין לו ברירה, בגלל התנאים - אבל הוא מסוג אחר.

אני מסכם את דברי:

בבתי-ספר מקצועיים וחקלאיים - ברובה יזמה נפרדת ומרובה, עם ריכוז ותיאום בניצוץ.

בבתי-ספר תיכוניים - הגיעה השעה לרפורמה טקיפה בתכניות ושיטות הלימוד.

ד. נצר: רק החינוך היסודי, של ילדים עד גיל 14 - הוא באחריותו של משרד החינוך. אנו עוסקים כיום בחינוך של נער מגיל 14, ולכן עלינו להבדיל פה תפקידו של משרד החינוך במסגרת זו, ופה תפקידם של גופים או מוסדות אחרים.

גם לו היתה כעצמותנו אחרת, מצבאותנו החסרית והכספית, אינני יודעת אם היינו נוהגים בכדינתנו ריכוז מופרז - שהכל בידי מוסד אחד, בידי יד אחת. עוד הרבה שנים נהיה זקוקים ליזמה ציבורית רחבה, יזמה מצדדים שונים, וכמובן שעליה להיות מתואמת ומודרכת. יזמה ברובה של מוסדות רבים היא לכבוד למדינה ולטובתה, ולטובת העניינים שאנו רוצים בהם.

חינוך חקלאי. קדמוני אחרים העוסקים בשאלה זו ומוטחים יותר מטני, אבל אני מרשה לעצמי לומר כי אם לחקלאות יבולע, אם לא נתגבר על שטח זה - הרי לא התגברנו על יסוד יסודותינו. אם לא נוכל במשך הדור הזה להקים דור חקלאים מבוססים, בטוחים, המתהלכים בשתי רגליהם על האדמה, הרי שלא השגנו את מטרתנו. החינוך החקלאי צריך להיות מושתת על עבודה חקלאית, ולכן צריך לטפל בו אותו מוסד האחראי לכל ענייני החקלאות, היינו: משרד החקלאות. זה תפקידו של המשרד היודע את ענייני ההתיישבות, את צרכי המטק - ולא יתכן בית-ספר חקלאי בלי מטק חקלאי מפותח. כמובן שלמשרד החינוך יש תפקיד בקשר לכיוון וגיוון תכנית הלימודים, והדבר צריך להיעשות תוך תיאום עם משרד החקלאות. איננו יכולים ללכת בנדון זה לפי השיגרה הידועה, וצדקה חברת-הכנסת טייטון - עלינו להקים דור של חקלאים משכילים. אבל אין זה אומר שעלינו לתת להם תכנית לימודים של בית-ספר תיכון, צריך להתאים את התכנית למצב של בית-ספר חקלאי, מה נדרש שם, כמה שעות לכל מקצוע, מה עדיף - יש בתי-ספר שם צריך ללמוד יותר שעות טבע ופחות מקצוע אחד.

הדרישה היא: בתי-הספר החקלאיים יהיו ברשות משרד החקלאות, עם מינוח והדרכה של משרד החינוך על הלימודים העיוניים. לא יתכן גם שלא תהיה התאמה בין בתי-הספר החקלאיים שלנו עם הפקולטה לחקלאות של האוניברסיטה.

א.ד.

ד. נצר:

החינוך המקצועי צריך להיות קשור בעיקר למטרד העבודה, שצריך לעבוד בתיאום עם מטרד החינוך בקטר לתכניות הלימודים וחבר העובדים.

אותי מעניין לדעת מה לומדות הבנות בבתי-הספר המקצועיים. (א. רזיאל-נאור: תפירה ומסק-בית) לי נראה כי בנדון זה עלינו לצאת מהשיגרה ולפתח מקצועות מוחאמיים לבנות, כדי להכניסן למעגל החיים הפרודוקטיביים והיוצרים שלנו.

החינוך התיכון קשור למטרד החינוך. לפי סטטיסטיקה - שלא בדקתי אותה - יש אצלנו 100,000 ילדים בגילאים 14 - 17. בכל המסגרת של בתי-ספר תיכוניים, מקצועיים, חקלאיים, בתי-ספר לבערים עובדים, פטינרים וכיתות הפסך לומדים רק מחצית המספר הזה, רק 50%. אני סבורה כי עלינו לחפש פתרון כדי להביא אותם 50% אלה לספסל הלימודים, כדי להקנות להם השכלה ומקצוע.

א. רזיאל-נאור: ההרצאות שמענו על שטחי החינוך מעל החינוך היסודי, טסקפות ברור את הבעיה החמורה ביותר של המדינה, שארטה לעצמי לקרא לה: מטבר הנוער. תחילה חשבנו כי לסמינרים לא הולכים; וחשבנו במידה מסוימת של תקווה כי ודאי הולכים לבתי-ספר תיכוניים או חקלאיים - מטבר שלא הולכים לכאן ולא לכאן. לאן הולכים? מה עושה הנוער? זוהי הבעיה. והבעיה השניה - מה לעשות כדי ליצור את דור הממטיכיים?

אנו שומעים בכאב רב שאין ממטיכיים לחקלאות; שמענו שיט מקצועות שאין בהם אף תלמיד אחד - טכסטיל, למשל. אין לפנאי להתעכב על כל המספרים והמטקנות שנובעות מהם, אבל נשאלת השאלה: איך לעשות שיהיה דור ממטיכיים. אותן תלונות נשמעות ספי ספקדי הצבא: עומדת בעיה שעוד מעט יאזל הפלאי האנושי אפילו עד כדי חוסר מ"כ, בלי לדבר על הדרגות הגבוהות תגראיות. זוהי הבעיה בה צריך לרכז מטרד החינוך את מאמציו העיוניים והמעטיים.

בתי-ספר תיכוניים. אני עומדת פה בפני סכך. מצד אחד ברור שרצוי להגביר את ההליכה לבתי-ספר תיכוניים - כמו לחקלאיים ולמקצועיים - יש צורך בעידוד על-ידי סטיפנדיות או הקלות להורים במס הכנסה; ומצד שני - ואדבר על 2 בתי-ספר עירוניים החל-יביב, של סטיפנדיסטים - הרי הם נהפכו לאיזה מכבט עצום להכנת סענצנים ובחניות. ההתחרות שעטניה להביא ברכה במידה רבה טאד, נהפכה סם להתחרות שאינה עשויה להביא עמה ברכה. לילדים לא נשאר פנאי לא רק לחוגים, אלא אף לקחת ספר ביד, שאינו בטטגרת השעורים, והלימוד נעטה מכני. צריך לתת סטיפנדיות - ואלה בתי-ספר לילדים בעלי רמה מסוימת של כשרון, ואפשר לדרוש מהם יותר - אבל צריך להגביר את הפיקוח על בתי-הספר האלה, ולראות הילדים שם לא ייהפכו למכונות שינון הטכוננות לבחניות.

אחד הסימנים הטדאיגים במדינה הוא עודף הפקידות, וזה מטתקף גם במצב הנוער. ילדים גומרים בתי-ספר עממי, בעיקר בנות, עוברים קורס מקוצר למכונת כתיבה, יושבים 3-4 חדשים בקריה, לומדים לכתוב מהר, ואחר-כך עובדים לעבוד בטטרד פרטי כדי להסתכר יותר. זה הכל מה שרכסו להם, בזה הם יוצאים לחייהם. אולי אפשר לפתור את הבעיה בדרך חקיקה, לדרוש כילדים הבאים לבקט עבודה תעודת-עבודה המקנה להם זכות לצאת לעבודה; והתעודה צריכה להיות מותנית בהמסך לימודים. בכל-אופן צריך למצוא דרך כדי למנוע את הריקנות ההולכת ומטטררת.

אני נוטה להסכים לדעה שהחינוך החקלאי צריך להישאר גם במסגרת מטרד החקלאות, למען האווירה; וטצריך להקים רשות עליונה שתהיה מורכבת ממטרדי החינוך והחקלאות, בכדי לספל בבתי-ספר אלה ולפתחם בצורה הנאותה והמתאשמה.

א .

א. כלפון:

לא מדבר על הצורך המסווע שיט בהגדלת מספר הלומדים בבתי-ספר תיכוניים, או על שיטות הלימוד, אלא נלגט לשאלה סקרן-זו רית אחרת, מבחינת פיזוג-גלויות. לפי מחקר שערכתי לפני חמש אחדים סתברר כי בבתי-הספר התיכוניים והמקצועיים רק 5% מהלומדים הם מבני עדות המזרח, יש מקומות שיש פחות, אבל זה הממוצע. כאשר משרוים את האחוזים - 5% מצד אחד ו- 95% מצד שני, מבחינת פיזוג גלויות, דומני שהמרחק רב, ושפיזוג הוא טמיעה. אם מדברים בכנות על פיזוג-גלויות, זוהי פירצה שיש לסתום אותה. בה בסידה שהמרחק בין 5% ל-95% ילך ויקטן, בה בסידה אנו מתקרבים באופן מעטל ואמיתי לפיזוג גלויות; ואחרת - כל הדיבורים הם טתם מליצות.

לפי המספרים שנפרסמו בספר הטנה של משרד החינוך - לסדר בתשי"א 35,000 תלמיד בכל בתי-הספר למיניהם, ורק 1,700 תלמיד מבני עדות המזרח. הטיבה שילדים אלה לא מגיעים לבתי-הספר היא בעיקר כלכלית. (היו"ר ש. פרסיץ: לא רק.) וכאשר אני אומר שאלה כלכלית אני מתכוון ל-2 צדדים: 1) חוסר אפשרות לשלם את שכר הלימוד; 2) אנו יודעים כי עדות המזרח מצטיינים בריבוי ילדים. ההורים טחכים שהילד יגדל ויגיע לגיל 14, כדי שיוכלו לשלוח אותו לעבודה ולפרנס את המשפחה. שוחחתי עם כנהלי בתי-ספר תיכוניים בהם לומדים תלמידים מבני עדות המזרח, ושאלתי על רמת לימודיהם וכשרונותיהם. אני יכול למסור - סתוך טיפוק - שבדרך-כלל קיבלתי דעות חיוביות, שהתלמידים הפצליחים להגיע לבתי-ספר אלה אינם נופלים בידיעותיהם מחבריהם בני עדות אחרות; יש להם רצון ללמוד ולהצטיין.

מבחינת פיזוג-גלויות ודרישות המטק קיימת עזובה רבה במטח זה. אינני בא להאשים מישהו. אני יודע את המעמסה הגדולה הרובצת על המטלה, אשר קיבלה על עצמה חינוך חובה יסודי, וקשה לבוא בתביעות סופרזות לגבי חינוך תיכון, כאשר בקושי אפשר לקיים את החינוך היסודי; וביחוד שאני יודע כי בארצות יותר עשירות אין המטטלות נוטלות על עצמן את החינוך התיכוני ההמקצועי. אולם אנו חיים בתקופה אחרת, בתנאים שונים, וקבוץ-הגלויות מחייב - אם רוצים לעשות עם אחד בפעל ולא רק להלכה - לתרום גם תרומה רצינית לענין זה.

התכנית שלי היא להכניס כ- 22,000 תלמיד מבני עדות המזרח לחינוך התיכוני, כדי שיהיו 40% מהלומדים, זה גם יתאים להרכב האוכלוסייה. זה כמובן כרוך בהוצאות גדולות, כי רק 25% מהלומדים יוכלו לשלם את שכר הלימוד. יש גם קשי נוסף. צריך להשפיע על התלמידים ועל ההורים לזאת על עבודת הילד בגיל 18 - 14. אני מציע זאת באופן מעטי. היתה לי פגישה בגדון עם ראש המטטלה, הוא התעניין בדבר, הרטיח לתמוך וגם התקטר עם שר החינוך. שוחחתי על כך גם עם שר החינוך. עלינו לאאוף תוך 3 שבועות, ג-3 שלבים, להגיע ל- 6,000 תלמיד בבתי-ספר תיכוניים, חקלאיים ומקצועיים. יש צורך להגדיל את מספר המטיפנדיות במסדים שלא ידענום עד כה. בשנה שעברה חילקו 500 מטיפנדיות למצטיינים, וברור שהם לא ניתנו לעו לים חדשים. טלבד זאת, מבחינת המטיפנדיות כשלעצמן אינן מתאימות לא מבחינה פדגוגית ולא סוציאלית, ויש לבטלן. אני מציע שמנהל בית-הספר הוא שיקבע אם הילד ראוי למטיפנדיה, ולו יהיה גם שיקול סוציאלית.

שר החינוך הרצה לי את הצעת התקציב שהוא יביא למטטלה ולכנסת, ובה הוא מציע סכום של 3,000 לירות למטיפנדיות לחינוך תיכוני; 250 ל"י לחינוך מקצועי; 275 ל"י לחינוך חקלאי. דומני שזהו הרכב מסוגה. הוא טען שאפשר להעביר מסעיף לסעיף, אבל עצט המחשבה אינה נכונה. צריך להפוך את היוצרות, את המטיפנדיות יש לחלק לפי דרישות הארץ: קודם-כל לחקלאות, אחר-כך לחינוך מקצועי, ולאחרונה לחינוך תיכוני.

א. כלפון:

מפעל מיזוג-הגלוינות לא יקום לפי הסיגרה
הנוגה במסדר החינוך. יש צורך להקים מחלקה של אנשים שהוגדר קרוב
ללבם, והם יכוונו את הפעולה ויטפיעו על הילדים. צריך גם להספיע
על ההורים, בחוגים מורים, יש צורך לגייס כספים גם ממקורות אחרים.
חברת "קול ישראל חברים", הטובנות והג'וינט טובנים להשתתף בהקמת
בתי-ספר מקצועיים - אפסר גם לגייס אנהדיו אחרים למפעל, כדי שתוך
15 שנה לא תהיה הטלה "מיזוג-גלויות" מלה ריקה.

הינו"ר ש. פרמיץ:

לא נצליח למצא דרך, אינני רוצה אפילו להשתמש
במלים "לחזור את הבעיה", אם בדבר מטביב לבעיה,
סחור-סחור, ולא נראה את מקור הרע בכל הענינים; אם נחפוץ להשתמש
ב"שגרון" של כל אחד מאתנו, ולא נראה את מיזון השגרון למען טובת המדינה.
השתמתי בטלה "שגרון" מבחינה הטובה של הטלה, צריך להיות מסוגע
לדבר מסוים. מקור הרע אינו בזה - לא רק בזה - שבבית-הספר התיכון
המורים אינם מצליחים להחדיר בילד אידיאלים טובים, או שקיימת הפליה
לגבי החקלאים בארץ - קיימת טימת אחרת, ועלינו לעמוד עליהן:

(1) תנועות הנוער כתחילות בפוליטיזציה של
הילד מן הגיל הרך; קורעים את הילד טליטודיו ומטילים עליו חובות
שאינם כבוגר לא יכול לעמוד בהן; ובמקום לעיות מעורים, לקרא, להשתתף
בחוגים, עסקים התלמידים בכל מיני פעולות מפלגתיות, פעולות של תנועות
הנוער.

(2) שיטת הזרמים השולטת בחינוך הבטיחה את
דרישותינו לגבי מורים הנכבשים למערכת החינוך, והכניסה אנשים בעלי
הטלה "טורזת" טאד, אשר אינה מטפיקה כדי לעורר בילדים ענין
ואהבה לחומר הנלמד.

דובר כאן על פיצול הרשויות המטפלות בחינוך
חקלאי, מקצועי ותיכון. יש כאלה שדיברו על יזמה וחייבו ריבוי
רשויות. אמנם נכון, "קנאת המורים הרבה חכמה", אבל יש לדעת את
היקף "קנאת המורים". גם אני הייתי יכולה לקבל את הדעה שביצוע
חלק מסוימות אלה יש לספור למטרדים הטובנים, אבל כמה דברים אמורים,
שיהיה מיזון תקציבי ומיאום בעבודה. יש לדעת את התקציבים המיועדים
לאותה מטרה הנמצאים בתקציבים הטובנים של המטרדים, כדי לבדוק אם
מציאותנו ודרישותינו מצדיקים הוצאות אלה, ואם אין על-ידי תיאום
הדוק בין המטרדים לסנוע בזבז מיותר. אני סבורה שאלו הן בעיות חסרות,
וכאשר נגיע לבנין התקציב נצטרך הטעם ללכת לא לפי הסיגרה, כי אם
לראות איפה אפשר לקטץ באופן דרמטי, כדי להרחיב את אותם השירותים
שאי-אפשר בלעדיהם. נצטרך ללח לחינוך התיכוני את הדרוש לו, והוא
הדין בחינוך חקלאי, אבל יחד עם זה נצטרך לעקול - אם כל-כך טוב
טכל בתי-הספר החקלאיים יהיו מרוכזים במסדר החקלאות, שמא אפשר
לשחרר את תקציב החינוך מטעיה החקלאות, ולהשאיר בידינו רק את הדאגה
לחינוך חקלאי בבתי-הספר היסודיים. על-כל-פנים, אסור לנו לפזר את
תקציב החינוך בין 7 מטרדים, ולא לדעת כמה עולה לנו תלמיד בארץ.
יש תקציב נעלם, תקציב הטובנות, וגם כמה מוצאים טכומים ביכורים
לחינוך.

מר רגבי:

בראשית דברי ברצוני לציין כי בלזפת טר
החינוך והתרבות הוקמה ועדה בינמטרדית
מסותפת לענין החינוך החקלאי, והיא פועלת כבר מספר חדשים בהבנה הדדית.
יש חלוקה טבעית על הענינים: בעיצוב תכנית הלימודים ורמתה מטפל מטרד
החינוך, ואילו מטרד החקלאות מטפל בטקס החקלאי, בשעות העבודה של
התלמידים ובמקצועות הקשורים בחקלאות. נוטה לי שהנסיון הזה מעורר,
ויש כל הסיכויים שהפעולה המשותפת תלך ותגבר.

סדר רגב:

מדוע התחיל סדר החקלאות להיטב?
 ביתר ברור לענין? היו בתי-ספר יעברו עלינו כמו: כדורי ומקרה-
 ירמל, שסדר החקלאות, לפי הרכיב עם תלמידים, במבט חליו מאדורו אל
 51%. בהוב מרמה מרצות - כעיקר המרצות הוותות עם החקלאות במרכז,
 כסוג ורזיה ודגיה, בחלק המרצות-הבריות וזרפת - בבתי-הספר לחקלאות
 בכרמי ביזי סדר החקלאות. אין זה דבר יחוסאג ברוץ, שסדר החקלאות
 הוא גם גרמה ודורג להרחבת החקלאות. וזה העבר בהוב מרמה מרצות, על-
 חס-מסמ-ומסמ ברוץ כמו מדצנו, והיה ארץ חמיי גבות, ברץ ריקה על
 ליי גבה, וממיה חליה חמיי ריה ממין להם מרוב בחקלאות. עם מדבריה על
 זול ויוקר בחינוך חקלאי, החליתי מליע מתאגד ומרמו מסמ פיליונים חלכים
 לאיגוד בהחלי גבות חדשה, בגלל חוסר דגה כדריך, ימביר אין מעממיה
 כמקטוריה חדשים מר כלים חקלאיים בחרייה. לעומת הובובו בחקלאות -
 חרי גית-הספר החקלאי הוא הזול ביותר - ובהסך דמיי עוד אטביר אם
 הוא במסמ כל-כך יקר.

מה לדעתנו ערכו של בית-ספר חקלאי?

בית-ספר חקלאי הוא קודם-כל נקודת החיי גבות ברוץ, יליט לה מסריביוטיים גל
 ספר, עם מסמ מסותח, עם רמת היקפה. אגו רוצים מתלמיד בית-הספר
 יהיו ברוטי המסך ויעברו בכל הענפים. אגו בלחמיה בעובדיה שכירים
 ורוצים לצמאט את מספרם למינימות הכרחי, כדי להתלמיד ירמה עצמו
 חרטי לענף. אגו לידי מסקנה על התלמיד לעבוד 4 שעות גיות, כי
 חדרה הוא לא יהיה חקלאי. בעיית החקלאות, לדעתנו, מלינה אם הוא
 ירוע לסחות, הלא אם הוא מוכן לקפוץ לים; עלינו לדמוג שהנער יתגבר
 על החסמ ספוי חיים של חקלאי, יל עמודת-כפליים; והוא ימטיך בעבודה
 חקלאית אם הוא יחרגל לעבודה. אמגו בבית-הספר בעי ינות המסך הוא
 גרמ רציני כהחזקת המוסד, אגל נכון, בית-ספר חקלאי הוא דבר יקר,
 ואין עצה מו חסודה בגד זה. בבית-ספר חקלאי צריכה להיות פנימיה וזה
 עולה במסך. בתי-הספר החקלאיים עזורים בתוך כל מערכת סדר החקלאות.
 אין ברוץ די מוניה לחקלאות, ולמסרד החקלאות יש מוסמיה ומדריכיה
 לכל ענפי החקלאות, ובעשה הידור מכל מדריך חייב לעמוד יום בשבוע
 בהורגה בבתי-הספר. על-ידי כך יש לנו יוריה מסדרגה ראשונה, שאספר
 להעטיקם רק בתוך בית-הספר קודר עם סדר החקלאות. מסרד
 החקלאות מוניה לא מעט כמפיה למסיונות, והוחלט יחלק גדול מבסיונות
 הלא ייעשה בבתי-הספר, זה מעטיר את רמת הלימודים. בתי-הספר לחקלאות
 אסכו לחלק מורגבי של כל מערכת החקלאות ברוץ, ולי נרמה מאין להפריד
 בין הובריה. דוגמה מופיינית: יש הגדל נימר במסכורת של המורים
 והמדויים החקלאיים, ואילו מורי בית-הספר כדורי לא הסכיסו להיות
 חברי המדרות ואורים וויתרו על מסכורת יותר גבוהה, כי הם רואים
 עצמם חקלאיים.

ברצוני לספור לכם כמה מספרים על הצעת

התקציב של סדר החקלאות לבתי-ספר חקלאיים. לבית ספר כדורי, לסל,
 הוצע תקציב של כ- 200,000 ל"י, לפי החלוקה הבאה:

96,000	ל"י	-	כלמלה;
12,000	ל"י	-	פנימיה;
58,000	ל"י	-	מורים, מדריכיה, חמרי לימוד;
29,000	ל"י	-	מסך.

מזה מחזיר בית-ספר כדורי מהכנסותיו - החולכות יוד לאוצר - סכום
 של 62,000 ל"י; הווה מוסר כדורי עולה 138.000 ל"י, בשגיל 220
 תלמיד סילמדו עם השנה. לי נרמה ממין זה חינוך יקר. בתי-הספר
 החקלאיים געין-כרמ ובנגב הם חדשים, והוקמו השנה. אין ענין למסרד
 החקלאות לפתוח בתי-ספר חדשים, אגו סבור כי תפקידו לעזור לבתי-הספר
 הקיימים. אגל ברוץ יש אזוריה עם החייסכות חדשה, וסמ מסמובביט בנייה
 בטלים מתורה וחקלאות, ולכן פתחנו בתי-ספר בנגב ובפרוזדור ירושלים.
 אין בדעתנו לפתוח בתי-ספר חדשים.

סד יגב:

בגער כאן האאלה האטצעיע וטכר הלימוד.
אז גרנות כסר דני/טווייה יכלו להחליט כי תלמידי הפקולטה לחקלאות
טטוריים פתולו, ותלמידי עמד הפקולדות באוניברסיטה טטלמים,
אולי צריך היה לעודר את האלה גם אאלנו, ולהגיע לידי כך שבכתי-
הספר החקלאיים לא יכלמו העוריים בכר-לימוד, או שכר מיניסלי. לי
גרה שזה יפתור את בעיית תלמידיה יותר מכל.

אין טפק שבתי-הספר החקלאיים טטלאים
תפקיד חשוב בווינו. אני יורע כי בכדורי, לטטל, טהארגנות כל כיתה
טסיימת לגרעין התיישבות, וכך נהוג גם בעיינות ובטקווה. גם בצבא
טודרת הדעה כי בתי-הספר החקלאיים גותמים הכטרה טצויינת לנוער.
עטינו טפיון וכינטנו את בוגרי בתי-הספר החקלאיים טטמצאם בצבא;
האטטפו כ- 70 - 60 צעירים, ויש תקווה לרכז טתוכם קבוצת טדריכים
להתיישבות החדשה.

א. דיגב:

חברת-הכנסת רזיאל-גאור דיברה היום
על טטכר הנוער - גיל הנוער הוט תמיד
טטבר; אלא צריך לומר, אנו טאן, בכדינת-ישראל, טטפלים בגיל הטטבר
פחות טאטר ביתר הגילים. אם טטורים טכחינה תקציבית או טטיון בחינה
אחרת, את החינוך בגיל זה לגילים יטורים, אנו באים לידי טסקנה טכטכיל
גיל ההתבגרות - גילים 18 - 14 - הטלינה מוציאה לא יותר כסף, ואולי
פחות מאטר בטכיל הגילים 6 - 5. זה דבר גרוטטקי, ואני חוטב טאין
טטלו בכל אופה ולטון.

הזכירו כאן טטטיטטיקה. לדאבוננו כל אחד
טאחנו טביה טטטיטטיקה טובה. נכון הדבר טבערן 92,000 ילד היו
בגיל ההתבגרות לפני שנה, לפי רטימות טטטיטטיות של הטטטלה. אבל
לוטר טלכל היותר טחציתם טועטקים - זו היא גוזמה. לפי חטטן טטלנו,
2/3 מהם טועטקים בבתי-ספר תיכוניים, טקאועיים, חקלאיים, כיתות
הטטן, עליית נוער, אריך גם לקחת בחטבון את "היטיבות", בהם לומדים
כמה אלפים של נוער, בתי-ספר לבערים עובדים, וגם אלפי גנים ובנות
טלג גטרו את בית-הספר היטודי לטרות והגיעו לגיל 14 - 15 וגם 16.
גם נצדף את כל הטטפרים - ואינוני רוצה כאן לפרט - הרי אוכל לוטר
ט-2/3 טועטקים ו-1/3 בלתי טועטק. זו הטט טכטת למדינה ולציבור,
טדוקא בגיל הטטבר הגדול ביותר כחי אדם לא ניתן חינוך. אני מוכן
גם לוטר - בעקבות דברי חבר-הכנסת כלטון - טעדות הטזוח נוטלות מנה
אמת אפיים בתוך 1/3 זה. זוהי בעיה טלא נוכל על נקלה להטתחרר טטנה.
טטפלים בטעלה, געיקר בטסימטומים טלה, כאטר הילדים מגיעים
לעזרה טוציטלית או לבית-הטטטט; אין טטפלים בה הצורה טודטית.

פיצול. חבר-הכנסת טטר: "ברוכה יזמה

נפרדת ורצויה רשות טתאמת, וטען כי בטטוד החינוך הפעולות הטלה -
של החינוך החקלאי והטקצועי - הן בטולי הפעולה החינוכית, ואילו
בטטודים אחרים הן במרכז הפעולה. אפיד לענות לו, כי גם בעולם
הגדול קיימת טעלה זו, ובטטודים אחרים החינוך הוט בטולי הפעולות.
ואטנט הטעלה עומדת לפנינו, כמו יהיא עומדת כאטוד ברוב ארצות תבל,
ויט כפילות בענין. אנו עכטיו בטטוד החינוך מוכנים ללכת בדרך של
כפילות, והטיבה לכך היא - כטו בארצות חוץ - טאפטר באופן כזה לגייס
יותר אטצעים כטפיים. רק אטמול דיברה כאן חברת-הכנסת כפרית, כטעט
כילע, על הטכומים הפעוטים טמוציא טטוד החינוך על מוסדות רבים.
אני טוכרח לומר כי היא צודקת. כאטר עונקים על הרטימה ורואים
טניתנו רק רבנות אחרות לחינוך חקלאי, זאל, צריך להתחלק בין עטרות
טוטדות, מה אפטר לעלות. אם אפטר בדרכים אחרות - על-ידי טטודים
אחרים, להטיג טכומים - טטטום מה עוד לא הגענו לכך טטטוד החינוך
יוכל להטיגן - והם טקדיטים אותם לחינוך - יט להטטיך בדרך זו.

מד.

א. ריגר:

נוסף לכך יש ניסוח אוגייקטיבי. אמרתי קודם כי במשרדים אחרים החינוך הוא בשוליים, אפשר לומר שגם העבודה היא חינוך. אם באמת רוחמים נערים לעבודה - זוהי פעולה חינוכית חשובה. טענו כנגד משרדי החינוך בעולם, שהם נוהגים "בטלנות" בעניין זה, על-ידי כך שמקדישים את הזמן ללימודים עיוניים רבים ואינם מאמנים את התלמידים לעבודה ממש, ואינם נותנים להם הכשרה טכנית. צריך לומר שכל עוד משרד החינוך לא ישנה את תכני עבודתו ואת תכנית הלימודית, באמת לא יהיו לו הטיכויים לטפל בשלמות בחינוך חקלאי או מקצועי.

עלי לומר כי אנו, בחינוך המקצועי, הולכים בכיוון הנכון ומדגישים את הצד הטכנולוגי; לעומת זאת יש לי טפקות - על-כל-פניו יש עוררין בשאלה זו - כי ביחס לחינוך נערים עובדים אנו מנציחים צד זה, ואנשים הקרובים לשאלה זו רואים בכך את אחת הטיבות לכטלוננו בטח זה.

אני סבור לכן כי כל עוד משרדים אחרים יכולים להשיג אמצעים שאין באפשרותנו להשיגם, והם נותנים חינוך טכנולוגי מבוסס, אני חושב כי רצוי ללכת בדרך של שיתוף-פעולה, וכמובן תוך תיאום.

בענין החינוך התיכוני שמענו היום "אני מאשים" קשה מצד חבר-הכנסת סמילנסקי. לית מאן דפליג שיש דלדול - יש דלדול החל משנת 1939, מראשית מלחמת העולם השנייה אבל מתוך מספקט כללי, אם נשווה את החינוך התיכון שלנו עם החינוך בחוץ-לארץ, לא הייתי מגיע לפסק-דין קטלני כל-כך. בחורינו שגמרו בתי-ספר תיכוניים ובאים לאוניברסיטאות באירופה ובארצות-הברית, מצליחים בדרך-כלל; אני אומר "בדרך-כלל", כיוון שבלימודי הטבע - ביחוד בארצות בהן יש מעגדות מבוססות כמו בארצות דוברות אנגלית - הם מתקשים מאוד. אבל בטך-הכל יש לבוגרי בתי-הספר התיכוניים שלנו שם טוב/חוץ-לארץ. (ז. סמילנסקי: אלה הנוטעים, נוטעים אחרי סלקציה; אני מדבר על הממוצע). יש לנו עשרות מקרים של תלמידים שהיו אצלנו בינוניים, וטעם הם מצטיינים ואף מקבלים סטיפנדיות. זה נכון שהחינוך התיכון ברוב הארצות הוא חינוך מכני ופורמליסטי - בעיקר פורמליסטי ולא כל-כך מכני. אצלנו בארץ יש כמה גורמים נגד חינוך תיכוני, גורמים קשים ביותר. הזכירה כאן היו"ר את תנועות הנוער, אבל לגבי בתי-ספר תיכוניים דבר אחד ברור: אי-אפשר לפתח שם חיי חברה, כי לתלמיד אין זמן, והוא מועט מחוץ לכתלי בית-הספר, ויש לו יחס של ביטול לכל מה שעושה בית-הספר. יש חוסר אמצעים, מפני שבתי-הספר הם פרטיים ומבוססים על שכר-לימוד. לא אמצא דוגמה לכך - אפילו לא במדינות המזרח-התיכון - שיהיה מצב כזה בו המדינה לא תתן אמצעים לבית-הספר התיכון.

דובר כאן על כך שהמורים הם בלי הכשרה פדגוגית, הלימוד מכני, ויש בו יותר מדי שינון, כי חוסר הלימוד מרובה. זו בעיה חסרה שיש לטפל בה. אבל הייתי רוצה פה להדגיש את האורך להכין כל תלמיד שיש לו כשרון לבחינות-בגרות. יכולה להיות דיפורמה לגבי עצם הבחינות, אבל צרטי להביא כל תלמיד לידי התמודדות רוחנית-רעיונית. אני מצטער מאוד כי בכיתות ההפסד, בבתי-הספר התיכוניים מחוץ לערים, ביטלו את בחינות-הבגרות, ויש שם תכנית לימודים שאינה נותנת אפשרות לבעלי כשרון להגיע למכסימום יכולתם, והכשרון הוא טוף-טוף הנכס היקר ביותר שלנו ורכושנו הגדול ביותר. לכן אני חושב כי בבתי-הספר החקלאיים, בהם הנהיגו גם בחינות-בגרות, נעשה צעד חשוב לתיקון המצב.

ביחס לחינוך החקלאי והתיכוני לא הייתי גורם - כמו חברת-הכנסת צברי - מה עדיף, שניהם עדיפים: בלי חינוך חקלאי אין יסודות לכלכלתנו, ובלי הכשרה מקצועית אין פרנסה, ואין לחשוב על ריבוי היטוב בממדים הגדולים; גם מבחינת בטחון המדינה חשובה ביותר ההכשרה המקצועית.

אד.

ה. ויגד:

חבר-הכנסת כלסון החל כאן, היתכן מאנו
מזון ספורט מטרות מסוימות, והפילו רק חלק מזער
לכתי-ספר חקלאי ומקצועי. הנהגון הוא כי לכתי-ספר חינוכי אין דואג
לפי עה סלבר הסכילה והרעיונות המקומיות, ואילו לכתי-ספר חקלאי
ומקצועי - יש דואג, לטעמנו: ההתדרות, "פורט", הרגובי נשים,
עזירות ור-ריות פובליציפיות וגם עליית הנוער. לכן אריכה הסכימה לדואג
לשנתם הבנים והבנות מינה יכולים לקבל טטיפודיות בצינורות מארים.

דובר על הכיוון החקלאי לייט לטעם בבתי-
הספר היסודיים בכלל, והיסודיים-מפרדים בפרט. צריך יהיה לטפל
בהכרה חקלאית במיתות ז', ח' ו-ט', ואנו מקווים שבית-הספר התיכון
יספיק במלמכה. החקלאות וההכרה המקצועית אריכים להיחשב כמעלי ערך
השכלתי ולהינתן בצורה מתאימה. יש ארץ בעולם, דנברק, שהיא נושבת
לארץ שבה החקלאות בגולה על-ידי חינוך חקלאי. זוהי מדינה מעמד
החקלאים בה תופס מקום ברשט, גם בהשכלה וגם בפרוגרט המדיני. החינוך
החקלאי ניתן שם בגיליים 30 - 18. כל בן חקלאי מקדיש שם 4 - 5 חדשים
בשנה ללימודים, ולאן דוק חקלאיים. עצם העובדה שנותנים לחקלאים
ולכפר הכולה גבוהה, מרים את הרמה של מעמד זה בכלל. עלינו לחשוב
בכיוון של הפעם-יתר של הפקולטה לחקלאות, שלא תהיה בה הכבדה בקבלת
סטודנטים לפי הנוסח המקובל במר הפקולטאות, וגם לחשוב על חינוך
חקלאי גובה ופורמלי.

ער החינוך והתרבות - ב.צ. דינור:

בצנזרי לציון, בקווים כלליים, את
הפיטות שלנו בקיר לחינוך חקלאי, מקצועי וחינוכי. אתחיל בחינוך חקלאי.

אני מעתדל להגשים את התכנית, כי
בבתי-הספר תפוסו העבודה החקלאית מקום יותר רחב ומקיף. בבתי כדברים
עם מירי החקלאות ועם מספר רבירות מקומיות כדבר הקמת חווה חקלאית
או ספק מפותח ליד כל עיר בצולה או מושבה, בה יעבדו התלמידים מספר
עות ראפנות ביום. מסוד החקלאות הבטיח לעשות את הפעולה תוך שימוש
הדוק עטנו, וקיימת גם ועדה שנתפת שתפקידה לתאם בין פעולות המטרדים.

ביחס לכתי-ספר מקצועיים, אנו מחפשים
שיתפיים לפעולה, אשר יקבלו תקציב מאתנו. התקציב ישמש להם מנוף לפעולה.
בתי הוראות שלא יפתח בית-ספר מקצועי בלי אישור של תכנית הלימודים
לו, וסילסדו בו מקצועות בהתאם לתנאי הארץ ולאפשרויות התעסוקה בה.
כל המטרדים העוסקים בחינוך מקצועי חייבים לעשות כל פעולה תוך תיאום
עם מסוד החינוך. את בתי-הספר לנערים עובדים יש לשלב לחינוך המקצועי
והיסודי.

החינוך התיכוני אינו יכול להיות חד-
גווני, ויש לתת בו לימודים קלאסיים עם לימודי הטבע. חוסר הציד
מטעם גורה מפריע להתקדמות לימודי הטבע. באנו בדברים עם האוניברסיטה
ועם הטכניון בדבר הכרת מורים בעלי דרגה מתאימה בשביל בתי-הספר
החינוכיים. אבי מקווה, בשנה הבאה, להקים דעת של בתי-ספר חינוכיים
איבוריים, אשר יקלו על המאב. אני מאמין כי גיבון שבתי-הספר-טלוס בזבל
לצאת למרחב.

הינו"ר ט. פרסיץ: אנו נסכם את ההצעות וההמלצות בישיבת
שבוע הבא.

הישיבה נבעלה בשעה 11.15.